

ПРОЛОГ

Коли все починалося, мене ще й у проєкті не було. Але дід Бруно, сидючи зимовими вечорами в дерев'яному кріслі-качалці й покурюючи люльку зі смердючим тютюном, розповідав мені про ті давні часи, коли в наших містах ще жили люди. Багато років тому люди прилетіли на сталевих кораблях з рідної планети, яку називали Земля.

– І чого їм там не сиділося, – дивувався дід. – Чого було пхатися в таку далечінь, заради чого? Планетка невеличка, дика, всюди той бруд, який вони також називали землею й так цінували.

Дід був уже стареньким, часто кашляв, суглоби в нього рипіли, а вночі, коли він відпочивав, економлячи пальне, на його ліжку часто залишалися темні плями від мастила. Але пам'ять в нього була ще непогана. От нею він з нами, своїми онуками та усіма, хто міг його пригостити міцним самогоном, щедро ділився.

Він розповідав про велетенські кораблі, остови яких зараз, наче скелети дивних доісторичних істот, стирчать з піску майже всюди по поверхні Гайї.

Гайя – таку назву планеті теж дали люди. Люди, які прилітали, були такі ж різні, як і ми. Вони носили різний одяг, відрізнялися кольором, розмовляли різними чудернацькими мовами. Корабель Федерації під назвою «Інок» був одним з найбільших. Екіпаж того корабля був, як то кажуть, багатонаціональним, і, за версією діда, це було головною проблемою.

Бруно, хильнувши чарку горілки, іноді поведився дивно. Його підклинювало й він починав говорити як диктор з історичних кінохронік. Але чому тут дивуватися? Коли діда Бруно збирали, модулі імітації поведінки ще були в розробці. То ж ми просто сиділи та слухали роззявивши роти, коли старий видавав щось на кшталт такого.

“Велетенський корабель приніс із собою усього п’ятсот тисяч людей-поселенців і купу обладнання. Переважно це були роботи та зброя. Їжі теж вмістилось небагато, тож уже через рік, після неврожаю, Федерація відчула кризу. Почався голод. Їхні працівники працювали день і ніч, намагаючись прогодувати господарів та забезпечити їх усім необхідним. Але ресурсів було небагато, а місцева флора та фауна були доволі агресивними до прибульців.

Федерація прийняла рішення: розділитися на окремі частини, які могли б самі себе забезпечити. Першим таким місцем був Фріланд. Ті люди були вільні, рішучі та працюючі. Але роки, що вони прожили під крилом Федерації, давалися взнаки. Вони соромилися себе, соромилися своєї мови та звичаїв, переймаючи їх натомість від Федерації.

На відміну від нас, люди потребували більше ресурсів, і крім пального та води їм була потрібна ще й їжа. При цьому вони були менш витривалі в роботі, швидше зношувались та ще й хворіли й цілковито виходили з ладу навіть від незначного перепаду температури повітря в якихось 30°. Технічна обслуга, яку люди називали «лікарі», не встигала все виправляти. Тож ділянка землі біля міста Рід швидко заповнювалася дерев'яними хрестами.”

Іноді мені здавалося, що дід не був свідком тих подій, а просто вигадує їх, або начитався звітів з архіву. Історії були доволі змістовні, але сухі й позбавлені життя. Факти, статистика, старече буркотіння.

“Тож вони відділили та кинули напризволяще Фріланд, – тим часом продовжував свою розповідь Бруно. – Побоюючись, що зазнає краху, Федерація дала Фріланду «свободу»

і сподівалася, що фріландці загинуть без її підтримки й вона позбавиться зайвих ротів.” Бруно важко зітхав, згадуючи ті часи.

“Ім дали трохи їжі, стареньку зброю та з урочистостями випроводили з Роду геть. Підкоряти нові території, як вони тоді казали. Разом із зайвими ротами з міста пішли гарні працівники, вчені та конструктори. Вони не згинули в пустці. Вони змогли вижити та відбудувати своє місце під сонцем. Тони лісу та каміння прибували в місто, що називали Надією. Люди працювали разом з нами, майже на рівних, та жили в мирі. І за декілька років Надія розквітла.

Тим часом Федерація тріщала по швах, бо тієї допомоги, що надсилали з орбітальної станції, ледве вистачало. Почався розпад. Все нові й нові країни відділялися від Федерації, наче брили льоду від айсбергу.”

Згадуючи це, дід «посміхався». Звісно, не по-справжньому, бо його старе заскорузле обличчя, вкрите триденною іржею, фізично не було на це спроможне. Але голос ставав добрішим та бадьорішим, а в тьмяних очах пробігала якась таємнича іскорка.

“Це був початок кінця, – казав дід, і його брови наповзали на краєчки банькатих очей. – Федерації було нестерпно бачити, що без них

комусь живеться краще, – Дід гучно ляскав себе потертими долонями по старечих, затягнутих у брезентовий робочий комбінезон литках, видаючи звук, наче хтось гатить по рейці, скликаючи робітників на вечерю. – Вони не могли допустити, щоб хтось жив своїм розумом. От тут їм і знадобилася та зброя, яку вони притягнули з Землі. Вся їхня лють, заздрість та зневага лавиною звалилася на голови бідолашних «відступників» після того, як ті відмовилися віддати Федерації все, що надбали. Рід, повний ледацюг, алкоголіків, збоченців та крадіїв, вже перетравлював сам себе, пропаганда ширилася, отруюючи розуми дорослих та дітей ненавистю. Вони прагнули захопити усе й зробили Фріланду пропозицію, яку ті не змогли і не схотіли прийняти. Роками люди з Федерації виношували план помсти, нарощуючи військовий потенціал за рахунок простого народу, годуючи їх порожніми обіцянками та брехнею. У всіх бідах звинувачували Надію та фріландців. При цьому вони торгували з ними та підтримували дипломатичні відносини. Пообіцявши захист, Рід скуповував у Надії «зайву» зброю та припаси.

Але лютої зими, коли мирні громадяни тихо спали в своїх оселях, вони вдарили ракетами по

місту. Війська голодних та злих солдатів наче мурахи обліпили кордон Фріланда. Ті покидьки розстрілювали неозброєних чоловіків, гвалтували жінок і навіть дітей. Вдиралися в хати містян та виносили звідти усе, навіть унітази, собачі буди та ношені жіночі труси. Хрюгави не зупинялися ні перед чим. Але захисники Надії змогли таки відкинути хвилю загарбників трохи назад. Тоді почалося справжнє пекло. Літаки бомбардували Надію та інші невеличкі міста Фріланда. Обстрілювали їх з безпечної відстані артилерією, відправляли дронів-камікадзе нищити важливі об'єкти інфраструктури. Фріланд поринув у темряву. Люди вмирали під завалами у лікарнях, гинули від уламків бомб та снарядів, помирали від голоду та холоду в порожніх підвалах."

На цьому моменті голос Бруно ставав урочистим.

"Але екіпажі інших кораблів, що прилетіли колись на нашу планету, не лишилися осторонь. «Незалежність» вивантажила зі свого борту зброю, відправила каравани в Надію, коли конгресмени міста Мрія нарешті дійшли спільного рішення. Вони довго вагалися й фріландці вже думали, що допомога не прийде ніколи. Екіпаж «Червоного Сонця»

до останнього тримав нейтралітет, але і вони бачили, до чого все йде. Їхнє втручання переломило хід подій. Вони вдарили Федерацію з тилу. Війна була неминучою. І не довгою. Перші ж ядерні ракети вирішили долю людства. Обмін ядерними ударами знищив все людство на планеті. Лишилися тільки ми. Хоча більшість роботів знищила електромагнітна хвиля, залишилися ті, хто зміг вберегтися. Бо був... занадто примітивним.

Від людства нам лишилися тільки їхні погані звички, ненависть, зруйновані міста та купа роботи. А ще надія на те, що люди колись згадають про нас і повернуться, щоб усе виправити. А поки ми чекаємо на них, ми відбудовуємо міста та накопичуємо ресурси. Бо не вміємо нічого іншого.”

ГЛАВА 1. БОЛТ

Ранок у Новій Надії видався неспокійним. Посеред центральної вулиці, один навпроти одного, стояли два дизельних роботи, розставивши ноги. Біля правої руки в кожного чорніли в кобурі чималенькі револьвери. Пальці дуелянтів ворушилися, наче грали на роялі якусь химерну мелодію. Поодинокі кущі перекотиполя нервово пробігали між ними, ховаючись у підворіттях дерев'яних будиночків, де-не-де залатаних листами заліза. Навпроти них, на ганку свого офісу сидів шериф Джоні й діловито споглядав стріlkів. Він дивився то на роботів, то на великий годинник на вежі ратуші. Майже дев'ята ранку.

Я нервово крутив у руках картуза й спостерігав за цим дійством крізь дірку в паркані. Видно було погано, але мене цікавило, хто перемаже. Обидва стрілки були ветеранами війни й гідними супротивниками. Вчора, за грою в карти в місцевому салуні, вони посперечалися і тепер бажали сатисфакції.

Шериф призвав їх до порядку й цим мабуть врятував нещодавно відремонтований салун

«Маламуту» від повторного знищення. Також саме він запропонував варіант, котрий влаштував обидві сторони. Дуелі не були заборонені, і шериф радо погодився бути секундантом і слідкувати, щоб все пройшло за правилами.

Важка рука лягла мені на плече і розвернула спиною до паркану. Я побачив очі Майка, робітника залізниці. Це був кремезний дизельний робот з руками, вкритими в'язничними гравіруваннями та товстенькими короткими ногами. З-під фетрового капелюха в нього виглядали руді пасма іржавого дроту, схожі на волосся.

– На що ти там вирячився, копчений покидьок? – прогарчав він, притиснувши мене до паркану. – Хочеш отримати кулю? Забирайся звідси до своєї чумазої матусі, поки не отримав від мене стусанів!

– Пробачте сер, – вибачився я і спробував звільнитися, посунувшись трохи вбік. – Я просто дивився, пане залізничник. Просто дивився...

– Здрисни звідси, поки я тебе не прибив, вишкребок! – гиркнув Майк та розтиснув свою схожу на тиски долоню.

Тут, я вважаю, треба трохи роз'яснити ситуацію.

Ще до війни парові роботи були найдешевшими з усіх на цій планеті, вони виконували найбруднішу та найогиднішу роботу. Кожен фермер міг дозволити собі хоча б пару-трійку парових помічників, які допомагали їм у хазяйстві. Прибирали за худобою, корчували пні, копали ями. Коли з'явилися Дизелі, парових роботів продавали за безцінь, замінюючи більш «прогресивними» рідиннопаливними моделями. Їх міняли на дрібнички, дарували, а іноді ще й розстрілювали заради втіхи, тим самим назавжди визначивши наш статус як низько-сортного непотребу. Коли Люди зникли, упередженість до стім-ботів нікуди не поділася. Війна зробила нас вільними, але не зробила рівними.

– Ти з ким там, бляха, розмовляєш, шмаркач!? – заревів мені в самісіньку пику Майк та відвісив дзвінкого ляпаса. Голова зробила повний оберт і зупинилася. За парканом пролунав постріл.

– Діку! Якого біса!? – закричав шериф.

Ми з Майком визирнули через паркан. Дік все ще стояв з револьвером у руці. Зі ствола вгору підіймався димок.

– Був сигнал, – винувато знизав плечима Дік, не розуміючи, що саме непокоїть шерифа.

Морган – його опонент – стояв на колінах, стискаючи оздоблене кісткою руків'я револьвера Скофілд, що так і лишився в кобурі. Його голова була понурена, широкополий капелюх прикривав обличчя. Хмаринка пилу кружляла навколо нерухомого силуету. В грудях Моргана з'явився рівнесенький отвір, що прим'яв сталеву пластину. Годинник на ратуші почав відраховувати дев'яту дзвінками, як затріщина, отримана мною від Майка, ударами.

– Ти тупий дегенерат, Дік, – промовив Морган, підводячись на ноги. – Ця дуель не рахується. Розходимося. Спробуємо ще раз завтра. Не можу повірити, що ти так налажав, – поковирявши пальцем дірку в грудях, Морган копнув бруд під ногами, піднявши пилюку, та пішов геть.

– Джоні, але ж я присягаюся, що годинник дзенькнув...

– Заціпся Діку! Всю розвагу мені всрав, лайнюк недороблений, – шериф піднявся з лави і грюкнувши дверима зник в офісі.

– Але ж... Я чув дзвін, – пробурмотів Дік. – Щось дзенькнуло прямісінько біля мого лівого вуха, – він почав розвертатися до паркану, за яким були ми з Майком. Револьвер все ще був